

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

De Spe

urn:nbn:de:hbz:466:1-38925

DE SPE

CAPVT XII.

*De Natura, & obiecto formali
Spei in genere. An habeat mo-
dum tendendi peculiarem. An
necessario versetur circa ar-
duū, circa absens, circa possibi-
le. An primario tendat in
potentiam effectiuam boni spe-
rati, an potius in bonitatem
illius.*

192 **O** Biectum formale
Spei, prout hæc
differt à desiderio, timore,
& desperatione, non est ar-
duitas, hæc enim, cum sit ali-
quid malum non potest esse
obiectum formale appetitionis,
M quip-

quippe tendentis in bonum, :
imò nequè spes ex sua essentiali
ratione tendit ad superandam
vllam difficultatem ; nam ali-
quādo speramus id, circa quod
non possumus applicare vllum
medium, veluti dum villicus
sperat pluuiam. Ideo ait S. Th.
q. 6. de miraculis art. 9. ad deci-
mum, & vndecimum : obiectū
spei non esse *arduum faciendum*
sed arduū consequendū. Afferi-
mus etiam rationem ardui, aut
possibilis, aut futuri non requi-
ri ad obiectum Spei secundū
esse reale, sed solū secundū
intentionale, hoc est sufficere si
de illo nō habeatur euidēs pos-
sessio præsens, aut futura ; nam
ego possum sperare, me nunc
esse in gratia, quod est aliquid
præsens : & alchimista potest

non

non credere possibilem confecti-
onem auri, & tamen ob in-
evidentiam impossibilitatis ali-
quatenus illam sperare. Debet
ergo obiectum spei esse futurum
tantum negativè, hoc est non
præsens secundum possessionem
perfectam, nam vt notat S. Th.
1.2. q.32. art.1. & 2. in corp.
*nullum obiectum dicitur possideri
absque eo quod innotescat nobis
coniunctio cum tali obiecto.* Ideò,
si hæc coniunctio innotescat no-
bis per cognitionem dubiam,
& imperfectam dicitur aliquo
modo futurum in ordine ad pos-
sessionem; non enim datur tunc
præsens possessio perfecta illius.
& in simili sensu obiectum spei
etiam debet esse arduum, ac
possibile.

193 Congruè explicari po-

M 2 test

test spes: quidam affectus mixtus, dicens in recto gaudium de probabilitate boni, & in obliquo amorem eiusdem boni, de cuius probabilitate gaudeat nō gratia sui, & ad instar finis; sed gratia illius boni, cuius est probabilitas, ad eòq; ad similitudinē mediij. Dicit demū etiā in obliquo tristitiā saltē radicalē de invidētia boni sperati. Per hęc verò explicantur omnes primariæ proprietates spei.

194 Et quidē gaudium benè ponitur in recto, quia ad proportionem maioris, aut minoris gaudij, quod percipimus ratione maioris, aut minoris probabilitatis, crescit, aut minuitur spes. Hūc spectat illud Apostoli *spe gaudentes*: & videtur id indicasse S. Thomas, qui

1.2. q. 23. art. 3. ait: *delectatio consistit in presentia boni convenientis, secundum quod sentitur, vel qualitercumque percipitur; cum autem distinxisset coniunctionem, quæ est secundum rem, ab ea, quæ est secundum solam cognitionem, item eam, quæ est secundum actum ab ea, quæ est secundum potentiam; subdit: quia maior est coniunctio secundum rem, quam secundum similitudinem, quæ est coniunctio cognitionis: tẽ maior est coniunctio rei in actu, quam in potentia: ideo maxima est delectatio, quæ fit per sensũ, qui requirit presentiam obiecti sensibilis. Secundum autem gradum tenet delectatio spei, in qua non solum est delectabilis coniunctio secundum apprehensionem, sed etiam secundum*

dum facultatem, vel possibilitatē ad ipiscēdi bonum, quod delectat. Tertiū autē tenet delectatio memorie, quæ habet solam coniunctionem apprehensionis.

195 In hac ergo delectatione secundū possibilitatem, non tam realē, quam intentionalē, hoc est secūdū, aliquatē probabilitatem, consistit præcipuè essentia spei, in qua proinde non est necesse excogitare alium modum tendendi distinctum, ab illis tribus communissimis, qui assignantur volūtati in actibus prosecutionis, hoc est *amor desiderium, & gaudium*.

196 Rursus, vt diximus; ad Spem in obliquo requiritur amor, & tristitia; quia nisi amem tale bonum, gaudium de eius probabilitate non est gaudium

dium

dium de illa ad instar medij,
ac proinde non est spes. Tristi-
tia verò saltem radicalis habe-
tur necessariò ex negatione e-
uidentia, quæ negatio requiri-
tur ad spem. Et ideò ait S. Th.
1.2. q.40. art.1. *Spes, in quantū
caret presentia boni, causat af-
flictionem.*

197 Spes coniungi potest cū
certitudine, sed obscura, quia
sufficit ad essentiam spei, vt cū
eius obiecto prout apparet de
facto, sit componibilis aliquis
timor saltem implicitus: & sanè
alioquin animæ Purgatori non
possent sperare se fore be~~at~~
quod est contra communem
sententiam. Aristoteles verò
alicubi videtur contrarium do-
cere, quia non cognouit posse
dari certitudinem absque eui-

dentia, prout contingit in fide.

198 Obiectum formale spei, quatenus hæc est actus prosequitius sui obiecti, non est potentia à qua speramus, sed bonitas rei speratæ; quia sicut obiectum formale intellectus est illud, quod gratia sui est credibile, & propter quod aliud creditur, ita obiectum formale voluntatis est illud, quod propter se est volibile, & propter quod aliud volumus; cuiusmodi est bonitas quam cupio, & ex cuius amore mihi placet per actum spei ipsa potentia illam bonitatem producendi. Aequivocatio autem in hac re potest consistere in hoc, quòd confundatur obiectum formale cognitionis prærequisitæ ad spem eam obiectum.

obiecto formali ipsius spei.

199 Ideò dicimur ex. g. *spera-*
re pluuiam, quia Cælum est nubi-
lum, non quasi nubes sint o-
biectum formale, in quod ter-
dit ipse actus volūtatis, sed quia
sunt obiectum formale illius iu-
diciij, per quod existimamus
probabilem pluuiam, & quod
prærequiritur ad illum affectū
appetitiuæ potentiaæ circa plu-
uiam, qui dicitur *spes*. Sicut
enim respectu potentiaæ appe-
titiuæ obiectum formale est fi-
nis; quoniam ideò amo media,
quia amo finem; ità respectu
potentiaæ intellectiuæ obiectum
formale sunt præmissæ; quoniā,
quia credimus ipsas, credi-
mus conclusionem. Et porrò
dicimus: *spero pluuiam, quia*
video nubes non quia spero nu-

M S bes

bes; vel *quia amo nubes*: ex quo patet ly *quia* in hac, & similibus locutionibus pertinentibus ad spem, non significare obiectum formale spei, sed causam in alio genere iam explicato.

200. Nàm obiectum formale actus prosecutionis recipit denominationem ab ipso actu, multo magis, quàm obiectum materiale: aliquando quidem denominationem eiusdem speciei, vt ex.g. *desidero medicinam, quia desidero sanitatē*, aliquando verò denominationem eiusdē generis respectu talis potentiaē sed in diuersa specie actus, vt *eligo medicinam, quia amo sanitatem*; electio enim est quidam amor, & quædam prosecutio eiusdem potentiaē, hoc est volū-
tatis

tatis

tatis. Cæterū sicut obiectum
formale electionis quatenus e-
lectio est, & prout differt ab in-
tentione, potest dici aliquo mo-
do bonitas mediōrū, quoniā ea
est illud propriū quod amatur
ab electione, & non ab intencio-
ne: ita in eodem sēsu potest di-
ci potentia à quā speramus ali-
quod bonum esse obiectū for-
male spei, quia bonitas talis po-
tentia est illud proprium, quod
amat spes, prout hæc differt ab
alijs actibus tendentibus in idē
bonum; eo modo quo diximus
obiectum formale fidei, quā fi-
dei est, & prout differt ab alijs
assensibus, non esse illam appa-
rentiā creatam, quam experi-
mur, & quæ re ipsa immediate
mouet intellectū sed esse solā
veritatē diuinā, & hūc sensum

tellexit S. Th. de virtutibus q. 4.
de spe articulo 1. ad 2. & ad 4.
& ar. 4. in corpore, vbi docet au-
xilium Dei esse obiectum for-
male spei Theologicæ.

C A P V T XIII.

*De obiecto formali, & materiali
spei Theologicæ. An habeat ob-
iectum formale increatum; an
exerceatur in Patria.*

201 **S**pes Theologica est
peculiaris virtus in-
fusa; cuius obiectum formale
non est visio Dei, sed est ipse
Deus; & hoc facile explicatur
in nostris principijs, in iisque
soluitur argumentum Durandi
dicentis visionem, & non Deū,
esse obiectum spei, quia illa, &
non

non iste est futurus. Soluitur in-
quam; nam sicut in nostris prin-
cipijs ipsa fælicitas Dei est fæli-
citas e g. Michaelis, quia Mi-
chael per amicitiam gaudet de
illa, perinde, ac si esset sua; ita
virtus spei sperat ipsam increa-
tam fælicitatem Dei; quia s-
rat eam possessum iri à spera-
te per affectum amicitiaë, effi-
cientem vt bona amati euadāt
bona amantis.

202 Hic habitus spei elicit
etiam actum amoris concupi-
scentiaë erga Deum; in ordine
ad quem tamen actum nō ha-
bet denominationē *Spei*; Quod
autem eliciat talem actum, pa-
tet ex identitate obiecti forma-
listalis concupiscentiaë cum
obiecto formali spei. Et contra
hoc desiderium, ad quod tene-
mur

mur ex obligatione spei, peccatur tantum ab eo, qui morali certitudine iudicet, se ob aliquod peccatum, quod vult committere, priuatum iri beatitudine. Ideò per tale peccatum tantummodo, & nō per omnia peccata mortalia, perditur habitus spei.

203 In Patria repugnat actus spei, quoniam Beati sperare nequeunt bona intrinseca, vt potè de quibus, vel habent possessionem, vel de ijs obtinendis habent euidentiā pro priori signo naturæ. Extrinseca vero bona non sunt bonum considerabile respectu beatorū, quia nō augent eorum foelicitatem, nisi eo modo, quo punctum auget lineam vt egregiè S. Th. q. 5. de peccatis ar. 1. ad 5. & 6.

Præ-

Præter quam quod habitus spei
tanquam theologicus, non
videtur vnquam posse præscin-
dere in vlllo suo actu ab ipso bo-
no diuino sperando, quod tamē
in patria sperari iam nequit. Ac
cedit, quòd spes, vt diximus,
habet immixtam aliquam tri-
stitiam saltem radicalem de in-
euidencia bonis sperati, quæ tri-
stitia repugnat cum statu bea-
titudinis. Deniquè probabilius
est Beatos in quolibet instanti
habere in aliquo signo naturæ
euidenciam de ipsis futuris bo-
nis extrinsecis, quæ desiderant:
cum qua euidencia non

potest coniungi spes,

ne in priori qui-

dē signo, vt

infra cō,

stabit.

CA-

CAPVT XIV

*De Desperatione. Quid & quod-
tuplex sit, & an licitè vel illi-
citè possit unquam iungi cum
actu spei de eodem obiecto.*

204 **D**esperatio est quædã
tristitia ob impossibi-
lilitatem boni amati physicam
vel moralem antecedentem,
vel consequentem exercitium
nostræ libertatis. Actus spei
repugnat cum actu desperatio-
nis de eodem obiecto pro eodẽ
instanti, etiam eliciendo in po-
steriori naturæ. Hæc repugnã-
tia non habetur ratione oppo-
sitionis immediatæ inter obie-
cta ipsorum actuum, nõ enim
semper vnus eorũ vult id quod
alius

alius nolit, vt patet, quādo de-
speramus de aliquo bono, quia
videmus illud bonum nobis ef-
se impossibile; idque indicauit
D. Thomas. p. 2. quæst. 40. ar. 4.
obiectum spei inquit, quod est bo-
num arduum, habet rationem at-
tractiui prout consideratur cum
possibilitate adipiscendi: & sic
tendit in ipsum spes, quæ importat
quemdam accessum; sed secundū
quod consideratur cū impossibili-
tate obtinendi habet rationem
repulsiui, &c. & sic respicit hoc
obiectum desperatio. Vnde im-
portat motum cuiusdam recess-
sus.

205 Duplex ergo potest eli-
ci desperatio. Altera, quæ sit
quidam contemptus ipsius bo-
ni possibilis non quidem con-
tēptus simpliciter sed cōpara-
tione

tione molestiæ mediorem, quæ
 appareret necessaria ad illud ac-
 quirendum, & quæ proinde
 nolimus ponere: in quo casu
 actus spei repugnat ex obiecto
 cum actu desperationis, talis
 verò actus desperationis in or-
 dine ad salutem æternam est
 essentialiter illicitus.

206 Alter potest excogitari
 actus desperationis licitus, etiã
 in ordine ad salutem æternam.
 Qui scilicet non sit cõtemptus
 tanti boni comparatiuè ad ul-
 lum aliud bonum, sed proue-
 niat ex certitudine non obtinẽ-
 dæ salutis, eo modo quo San-
 ctus Petrus post reuelationem
 Christi poterat licitè desperare
 de suo bono actu, quo nollet
 negare Christum. Hæc igitur
 desperatio non repugnat cum
 spe

spe ex obiecto, vt diximus, sed repugnat ratione oppositionis inter iudicia essentialiter requisita ad vtrumque actum: Spes enim prærequirit tale iudicium de probabilitate boni sperati, vt possit quis de ea gaudere pure ad instar medij in ordine ad bonum speratum. Iudicium verò requisitū ad eiusmodi gaudiū de probabilitate v.g. nostræ salutis, debet pro toto instāti excludere certitudinem negationis nostræ futuræ salutis, saltem indepēdentem ab exercitio nostræ libertatis pro illo eodem instanti temporis.

207 Dixi debere pro toto illo instanti excludere talem certitudinem non absolutè, sed *saltem indepēdentem ab exercitio nostræ libertatis in eodē instanti,*
quo.

quoniam ille, qui habet iudiciū proximè sufficiens ad sperandū, habet etiam libertatem ad coniungendum cum illo iudicio peccatum desperationis, quem actum si re ipsa eliciat, ex eo potest illi resultare moralis certitudo de sua nō futura salute.

208 Sed quamuis ex ratione prædicta constet, posse cū iudicio prærequisito ad spem coniungi pro eodem instanti temporis iudicium moralitèr certum de negatione salutis, tamē hoc nō potest contingere nisi quando homo, posito illo iudicio priori eligit liberè desperare. Atquē hoc ipso quod eligat desperare excluditur spes. Quare illud iudicium, quod ad sperandū prærequiritur, exigit saltem negationem certitudinis de obiecto
oppo-

opposito indepēdentis ab omni
exercitio præsentis nostræ liber-
tatis; at per ipsum actum spei
excluditur etiā certitudo ea e-
iusdē obiecti, quæ posset pēdere
hīc, & nūc à libertate nostrā; a-
deòq; sēper saluatur, quòd a-
ctus spei sit planè inconiūgibi-
lis cum tali certitudine de ob-
iecto opposito, & quod inconiū-
gibilitas habeatur ratione iudi-
cij, vel prærequisiti, vel subse-
quētis ad ipsum actum spei.

209 Et hæc est ratio, prop-
ter quam in Deo, & in Christo,
non detur de probabilitate sa-
lutis reproboū illud gaudium,
quod vocatur *spes*, quia nimirū
habent pro illo eodem instan-
ti certitudinem, quod talis sa-
lus non est futura; adeòq; ne-
queunt gaudere de illa proba-
bili-

bilitate purè ad instar mediij;
Alioquin possent in eodem in-
stanti gaudere de existētia bo-
nitatis ad instar mediij, & simul
cognoscere pro signo postero-
re, sed in eodem instanti rea-
li, illam non mereri hoc gau-
dium, propter certitudinem
de negatione finis extitura.

210 Confirmatur, & expli-
catur ex euidenti, & vniuersali
ratione, quam attulimus in li-
bro *de actibus humanis*. Quia
scilicet nemo potest gaudere in
aliquo instāti de quopiā bono,
si in eodē instanti pro aliquo si-
gno appareat omninò contēpti-
bile, & inamabile illud bonum.
Sed spes est quoddam gaudiū
de probabilitate boni sperati.
Ergo non potest coniungi cum
euidētia de contemptibilitate

te

te, & inamabilitate talis probabilitatis. Sed quoties sumus certi de non futuritione talis boni, toties illa probabilitas antecedens apparet planè inamabilis, & contemptibilis: ergo nō potest cū actu spei coniūgi pro vlllo signo eiusdem instātis iudiciū certum de non futuritione boni sperati. At sine tali iudicio non potest dari desperatio illa illicita, & nō pugnās ex obiecto cū actu spei; ergo nō solūm desperatio illicita nostræ salutis, vt initio probaueramus, sed ne licita quidē potest coniungi pro eodem instanti cum actu spei.

211 Et hæc etiam est ratio, cur cum actu spei non possit coniungi in vlllo signo euidentiæ obiecti sperati; ideòq; Deus, & Beati nihil sperent: hoc enim ipso

ipso quòd apparet euidenter ip-
se finis, non possumus gaude-
re ad instar medij de probabili-
tate illius, sed eam contemni-
mus, atque æquè rema-
neremus contenti, si
ea nulla esset.

Ideò Apo.

stolus, *Quod videt
quis, quid
sperat.*

